Värmlandsstrategin

2040

Upplaga 2025

UTGIVEN AV REGION VÄRMLAND

Värmlandsstrategin tas fram på uppdrag av regeringen. Region Värmland samordnar arbetet, men strategin formas och genomförs av en mängd olika aktörer. Strategin utgör en grund för beslut och styr hur projektmedel ska fördelas på regional nivå. Den fungerar också som en kompass vid förhandlingar med myndigheter, regeringen och EU.

För mer information och eventuella frågor besök varmlandsstrategin.se

Beslutad av Regionfullmäktige 12 november 2025.
Producerad av Region Värmland 2025.
Diarienummer tidigare version RS/202908, RF 210602, Protokollsutdrag RF 210602 §73.
Diarienummer nuvarande version RS/250076, RF 251112, Protokollsutdrag §249.

REGION VÄRMLAND
651 82 Karlstad
regionvarmland.se

Innehåll

Förord **3**

Om Värmlandsstrategin **5**

Vår vision **7**

Styrkor och utmaningar **8**

Värmländska styrkor – byggstenar för framtiden 9
Samhällsutmaningar driver oss framåt 13
Viktiga perspektiv för oss i Värmland 15
Smarta specialiseringar för ökad innovation 19

Insatsområden **20**

Förbättra livsvillkoren 22
Höja kompetensen 26
Utveckla attraktiva platser 29
Stärka konkurrenskraften 33

Genomförande **36**

Det regionala ledarskapet 37
Nycklar för förändring 40
Insats- och handlingsplaner som skapar handlingskraft 43

Uppföljning **46**

Så mäter vi 46

Begrepp **48**

Framtidens Värmland skapar vi tillsammans

Förord

En gemensam resa mot en hållbar framtid

Genom att ha en gemensam riktning och ett engagemang i att hantera våra utmaningar tillsammans, kan vi skapa en bättre framtid för hela Värmland. Som vi har sagt under hela arbetet med framtagandet och översynen av den här strategin: framtidens Värmland skapar vi tillsammans.

Världen omkring oss förändras kontinuerligt och vi måste anpassa oss till och hantera dessa förändringar. När strategin först antogs 2021 stod vi mitt uppe i en pandemi. Sedan dess har vi fått krig i vårt närområde, med el- och energiförsörjning och beredskap som ställs i ett nytt ljus. Det är därför viktigt att vi aktualiserar våra planer och strategier för att kunna agera hållbart.

Genomförandet av Värmlandsstrategin är ett långsiktigt utvecklingsarbete som vi gör tillsammans. Genom att många aktörer med påverkan på vår utveckling fattar beslut grundade i kunskap om våra möjligheter och utmaningar, kan vi nå de gemensamma målen på längre sikt. När vi agerar för att nå målen vi tillsammans har arbetat fram, och när vi genomför insatser med den gemensamma visionen för ögonen, då når vi den utvecklingskraft vi strävar efter.

Många har deltagit i framtagandet av Värmlandsstrategin och engagemanget har fortsatt under genomförandet. Strategin har arbetats in i kommunala och regionala planer, i överenskommelser och avtal. Projekt och satsningar har utvecklats och finansierats.

För att nå vår gemensamma och modiga vision om ett hållbart Värmland som förändrar världen, behöver vi fortsätta på den vägen. Vi måste jobba tillsammans för att skapa en bättre framtid för Värmland och vi måste vara beredda att stämma av och göra justeringar i våra planer och insatser allt eftersom. Tillsammans kan vi skapa en framtid som är hållbar, innovativ och inkluderande för alla som bor och verkar i Värmland.

Erik Evestam
Ordförande
Regionala utvecklingsnämnden

Stina Höök
Vice ordförande
Regionala utvecklingsnämnden

Trevlig läsning.

Inledning

När vi genomför och bryter ned Värmlandsstrategins insatser i våra olika dokument, arbetar vi också mot fler målsättningar på olika nivåer, som Agenda 2030 och det nationella målet för hållbar regional utveckling.

Inledning

Om Värmlandsstrategin

Värmlandsstrategin 2040 är vårt gemensamma verktyg för att skapa det Värmland vi vill ha och behöver i många år framöver. Den ger en bild över länets fördelar och utmaningar och lyfter prioriterade områden att kraftsamla kring för en hållbar väg framåt.

Alla regioner tar fram en regional utvecklingsstrategi på uppdrag av regeringen. Strategin[1] utgör en grund för Region Värmlands beslut, satsningar och tilldelning av projektmedel och företagsstöd. Vid förhandlingar med regeringen, statliga myndigheter och EU fungerar den som ett underlag för hur medel och satsningar ska fördelas.

Värmlandsstrategin ska vara ett riktmärke för olika aktörer med olika behov. Därför är målsättningen att strategin ska fokusera på sådant som genom analys och dialog har tolkats som att det förenar. Med "vi", "vår" och "oss" i det här dokumentet menas alla som bor och verkar i Värmland.

Så här hänger det ihop:

VISION
Vår vision "Ett hållbart Värmland som förändrar världen" pekar ut riktningen till år 2040. Det är hit vi vill. Tillsammans ska vi göra Värmland hållbart – miljömässigt, socialt och ekonomiskt. Men vi stannar inte där. Vi vill göra hela världen till en bättre plats.

STYRKOR OCH UTMANINGAR
Våra styrkor utgör en jordmån för att skapa växtkraft i utvecklingsarbetet. Våra utmaningar hjälper oss att välja väg framåt. Tillsammans skapar de drivkrafter i arbetet med den här strategin.

PERSPEKTIV OCH HÅLLBARHET
Våra perspektiv ska genomsyra arbetet så att vi alltid tänker in hur en insats kan få olika resultat beroende på ålder, geografi, kön, etnisk bakgrund, funktionsnedsättning med mera, men också hur en insats kan påverka olika grupper, geografier och miljön på olika sätt. Värmlandsstrategin lyfter ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet[2] i insatsområden, mål och indikatorer. Genom att arbeta utifrån perspektiven i planering, genomförande och uppföljning av strategin agerar vi hållbart.

SMART SPECIALISERING
Vi tar hänsyn till regionens unika förutsättningar inom näringsliv och forskning genom att fokusera på områden där potentialen för innovationskraft bedöms vara hög. Genom att kraftsamla och bygga kompetens runt dessa specialiseringar, skapas förutsättningar för nya innovativa lösningar inom Värmlandsstrategins alla insatsområden. Detta är det som kallas för smart specialisering.

INSATSOMRÅDEN OCH MÅL
De fyra insatsområdena kan ses som kärnan i strategin. De pekar ut vilka insatser vi behöver prioritera för att närma oss den gemensamma visionen år 2040. Inom ramen för varje insatsområde finns ett antal mål som följs upp kontinuerligt. Vi bidrar i samverkan och genom egen verksamhet med insatser mot målen.

GENOMFÖRANDE
Värmlandsstrategin fokuserar på vad vi ska göra tillsammans, inte hur. Men i genomförandeavsnittet startar resonemanget om hur vi kan göra verklighet av strategin. Underliggande insats- och handlingsplaner blir viktiga verktyg precis som de tre förändringsnycklarna:

- Vi samverkar på nya sätt
- Vi utforskar proaktivt
- Vi leder modigt

UPPFÖLJNING
Värmlandsstrategins insatsområden och mål följs upp genom indikatorer som är kopplade till målen. Uppföljningen av insatsområdena och målen ligger till grund för en nulägesanalys som tas fram löpande[3]. Alla aktörer följer upp sina egna planer som kopplar till Värmlandsstrategin.

1. *Bestämmelser om regionalt utvecklingsarbete och statliga myndigheters medverkan. www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2017583-om-regionalt_sfs-2017-583/*
2. *Definitioner av ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet finns i begreppslistan i slutet av strategin*
3. *På varmlandsstrategin.se finns interaktiva rapporter över uppföljningen.*

Vår vision

Ett hållbart Värmland som förändrar världen

Vår vision "Ett hållbart Värmland som förändrar världen" är en bild av Värmland så som vi vill att det ska vara år 2040. Visionen ska skapa handlingsberedskap och stolthet, och den ska svetsa oss samman så att vi arbetar i samma riktning.

I Värmland är vi stolta över att kunna erbjuda ett skönare liv. Ett liv berikat av kultur och kreativitet, en aktiv fritid, social gemenskap och underbara naturupplevelser runt knuten. Här trivs människor att leva och bo. Här finns intressanta arbetstillfällen, en jämställd arbetsmarknad och här, mitt i tillväxtstråket mellan Oslo och Stockholm, blomstrar såväl lokala som internationella företag. Dessutom lockar vårt vackra landskap årligen tusentals besökare från hela världen.

Men Värmland är inte bara attraktivt och konkurrenskraftigt. Det är också platsen där det är möjligt att göra skillnad. Här och nu, för kommande generationer och för resten av världen.

År 2040 har vårt engagemang gjort Värmland till en sammanhållen och hållbar region. En region där det råder ett ömsesidigt samspel mellan landsbygder och städer, där hela länets styrkor och förutsättningar tas tillvara och där vi tillsammans driver utvecklingen framåt. Här har varje värmlänning goda förutsättningar till ett tryggt, utvecklande och meningsfyllt liv och tilliten till varandra och till samhället är stor. Vi har ett öppet klimat där olikheter ses som en tillgång och där vårt arbete för jämställdhet och jämlikhet inte bara har bidragit till fler innovationer, stärkt sysselsättning och en ökad välfärd. Det har dessutom gjort oss till en föregångare för andra.

Med kunskap och medvetna val bidrar såväl organisationer som enskilda värmlänningar till en cirkulär ekonomi inspirerad av naturens kretslopp och ekosystem. Vi använder våra stora naturtillgångar på ett klokt sätt för att skapa nytta för samhället i dag och för kommande generationer. Vår historiska styrka inom skogsnäringen, tillsammans med nya smarta satsningar, har gjort Värmland till ett internationellt nav för skoglig bioekonomi som lockar talanger och investeringar från hela världen. Våra värmländska kunskaper, innovationer och klimatsmarta produkter sprids och gör skillnad långt utanför Sveriges gränser.

Allt detta är vi otroligt stolta över. Men mest stolta är vi nog ändå över människorna. Över alla de värmlänningar som med modigt ledarskap, samarbete över gränserna, kreativitet och handlingskraft lyckats i sin strävan – att skapa ett skönt och hållbart Värmland som samtidigt förändrar världen.

Styrkor *och utmaningar*

I vårt arbete för att utveckla Värmland ska vi utgå från våra förutsättningar, såväl styrkor som utmaningar. Vi ska vara medvetna om omvärldens påverkan, men också hur vi själva kan skapa möjligheter. Genom att bygga från den grunden, lyfta målkonflikterna som uppstår och i genomförandet inkludera de perspektiv som är viktiga för oss kan vi närma oss visionen om ett hållbart Värmland som förändrar världen.

I framtagandet av Värmlandsstrategin gjordes en analys av våra regionala förutsättningar. Detta och mer bakgrunds- och analysmaterial hittar du på varmlandsstrategin.se

Värmländska styrkor – byggstenar för framtiden

I Värmland finns många styrkor och tillgångar att vara stolta över. Några är mer betydelsefulla än andra när vi utvecklar och marknadsför regionen. Under arbetet med Värmlandsstrategin identifierades en gemensam plattform med åtta styrkor som tillsammans utgör länets särprägel. Genom att bygga vidare på våra unika tillgångar och det vi redan är bra på flyttar vi fram positionerna ytterligare.

KULTUR OCH KREATIVITET – DRIVKRAFTER SOM BERIKAR

Med bas i berättartraditionen har det värmländska kulturlivet utvecklats till en kreativ och skapande sfär, som blivit en del av vår identitet. Vi är kända för olika konstformer – litteratur, musik, film, scenkonst, bildkonst och konsthantverk – tack vare en stor mängd utövande konstnärer. Här finns ett rikt och varierat kulturliv av hög kvalitet som rymmer allt från professionella kulturverksamheter och kulturskapare till ideella föreningar och amatörer.

På länets kulturarenor möts människor i alla åldrar och med olika bakgrund och erfarenheter i upplevelser och eget skapande, samtal och reflektioner. Möten som bidrar till ökad samhörighet, demokrati och yttrandefrihet. Vårt fria och dynamiska kulturliv är också en grund för innovativa idéer. Många av de egenskaper som näringslivet och det offentliga efterfrågar, som kritiskt tänkande, innovations- och problemlösningsförmåga, är sprungna ur kreativa processer och skapande.

KONKURRENSKRAFTIGT NÄRINGSLIV – EN BAS SOM SKAPAR FÖRUTSÄTTNINGAR

Det värmländska näringslivet består av en mängd innovativa småföretagare, industri med produktion i internationell toppklass och allt däremellan. Alla bidrar de till länets attraktions- och konkurrenskraft. Här finns flera starka basnäringar med många underleverantörer inom både tillverkning och tjänster. Välutvecklade klusterorganisationer och nätverk med koppling till forskning och innovation är bidragande faktorer till att nya företagsetableringar och satsningar ser dagens ljus. Besöksnäringen har under flera decennier växt sig starkare och drar bland annat nytta av vårt rika natur- och kulturliv. Vi erbjuder en bredd inom sektorn försvar och civil beredskap, med flera internationellt erkända tillverkningsföretag.

Sedan länge navigerar många värmländska företag på en världsmarknad. Vi är världsledande inom papper och massa samt inom stål och verkstad. Att globala företag väljer att förlägga sin verksamhet i länet visar på att det finns konkurrensfördelar här. Det ger oss tillgång till arbete och spännande karriärmöjligheter med Värmland som bas.

Styrkor och utmaningar

LIVSKRAFTIG REGION – PLATSER FÖR LIVSKVALITET

Det är vi – människorna – som är motorn i den regionala utvecklingen. Varje dag bidrar vi som medmänniskor. Många av oss är en del av ett bubblande näringsliv, som arbetstagare eller arbetsgivare. Faktum är att det finns tusentals samhällsengagerade, driftiga och innovativa entreprenörer som ger liv åt landsbygder, tätorter och städer. För att inte tala om idéburen sektor och det rika föreningsliv som kännetecknar länet.

Värmland är en dynamisk plats med livsmiljöer i våra 16 kommuner som inrymmer många olika kvaliteter som kompletterar och stärker varandra. Här finns något att bygga vidare på oavsett plats, här finns idérikedom och driv. Regionens natur lockar människor från när och fjärran och Värmlands alla delar har upplevelser att erbjuda.

Här finns utrymme för ett skönare liv. Här finns bokstavligen gott om plats för olika livsstilar, bostäder i olika prisklasser och i naturnära miljöer. Värmlands goda möjligheter förstärks ytterligare i ljuset av digitaliseringen när fler kan bosätta sig där de önskar leva, oberoende av var arbete eller studier finns.

KARLSTADS UNIVERSITET – EN UTVECKLANDE KUNSKAPS- OCH FORSKNINGSMILJÖ

Karlstads universitet har såväl bredd som djup inom sina utbildnings- och forskningsmiljöer och bidrar genom dessa till en hållbar utveckling för såväl individ som samhälle. Universitetet har ett omfattande och strategiskt samarbete med näringsliv, organisationer och offentlig verksamhet. Samverkan sker regionalt, nationellt och internationellt och bidrar till ett ömsesidigt utbyte av erfarenheter, ny kunskap och nya idéer.

Karlstads universitet är en viktig grund för att möta Värmlands kompetensbehov och är av stor betydelse för regionens innovations- och konkurrenskraft. Det är även en viktig aktör i arbetet med att attrahera fler att gå längre i utbildningskedjan. Med många forsknings- och utbildningsområden i framkant är universitetet dessutom en kraft som drar till sig inflyttare och bidrar till att invånare i högre utsträckning väljer att stanna i Värmland.

STRATEGISKT LÄGE – ETT EXPANSIVT TILLVÄXTSTRÅK MELLAN OSLO OCH STOCKHOLM

Värmland ligger mitt emellan Oslo och Stockholm längs ett expansivt tillväxts- och säkerhetsstråk. Det strategiska läget, som vår position i utvecklingen av Sveriges framtida totalförsvar och samhällssäkerhet, och de uppbyggda relationerna ger både länder och regioner stor utvecklingspotential till större arbetsmarknadsregioner och utökade samarbetsmöjligheter. Den grund som finns för snabbare järnvägsförbindelse mellan huvudstäderna stärker möjligheterna ytterligare.

En särskild styrka för Värmland är den unika närheten till Oslo som ger både Norge och Värmland en fördel i form av ökad tillgång till arbetsgivare och kompetens samt handelsmöjligheter, kulturellt utbyte, etableringar och investeringar. Norge är Sveriges viktigaste grannland, Värmlands viktigaste handelspartner och gränsöverskridande samarbeten har byggts upp under lång tid. Framför allt Oslo utgör en viktig arbetsmarknad och sedan länge har tusentals värmlänningar pendlat över gränsen varje vecka. Den stora arbetspendlingen har resulterat i att delar av Värmland ingår i Oslos lokala arbetsmarknadsregion. Läget har gjort Värmland till ett besöksmål för många norrmän och legat till grund för sociala relationer som knyter regionerna samman.

RESIDENSSTADEN KARLSTAD – EN DYNAMISK PLATS SOM ATTRAHERAR

Värmlands största stad ligger på Klarälvens delta och vid Vänerns norra strand. Precis som vattnet är staden alltid i rörelse. Expansiv och dynamisk drar den till sig människor med olika erfarenheter och bakgrunder, företag och offentliga verksamheter. Den större staden kompletterar värden på landsbygderna och helheten stärks.

Karlstad erbjuder ett brett utbud av arbetstillfällen inom många olika branscher. Exempelvis är den omfattande tjänstesektorn som kräver ett stort kundunderlag, en styrka för hela Värmland. Bredden gör också arbetsmarknadsregionen mindre struktur- och konjunkturkänslig och mer rörlig. När goda jobbmöjligheter finns på värmländsk mark är det fler som stannar kvar i länet.

Styrkor och utmaningar

I Karlstad, tillsammans med de öst-västliga delarna av länet finns spetskompetens inom säkerhet och beredskap. Dels genom flertalet myndigheter, dels genom universitetet, regementet och näringslivet.

SKOGEN – EN VÄXANDE FRAMTIDSRESURS

I Värmland är vi omgivna av skog – och vi har lärt oss att ta vara på den. Tillgången till träråvara, i kombination med lång erfarenhet och innovationskraft, har gjort oss till en ledande region inom skoglig bioekonomi.

I omställningen till ett fossilfritt samhälle och en cirkulär ekonomi har vi möjlighet att ta täten och låta andra inspireras av oss. Här finns unika pilot- och testmiljöer och framskjuten forskning inom skoglig bioekonomi. Här finns regional samverkan som skapar gemensam kraft i hållbarhetsarbetet.

Skogen är hem för tusentals olika växter och djur. Den är också mycket värdefull för oss människor och fungerar som en oas för återhämtning, rekreation och hälsa, fritidsaktiviteter och besök. Den värmländska skogen lockar turister och bidrar till att den ständigt växande besöksnäringen får en allt starkare ställning.

VÄNERN – EN VIKTIG TILLGÅNG OCH TRANSPORTLED

Sveriges och EU:s största sjö finns här hos oss. Vänern, tillsammans med Göta älv, förser omkring 800 000 personer med dricksvatten.

Vårt eget innanhav är en länk till Västkusten och resten av världen, och på så vis en tillgång för det värmländska näringslivet och vår beredskap. Varje år fraktas runt två miljoner ton gods i Vänerns farleder. Det faktum att vi har tillgång till alla transportslag i Värmland är en fördel jämfört med många andra län. I framtiden kan sjöfarten bli en viktig resurs i omställningen till hållbara transporter.

Den orörda skärgården – med 22 000 öar och holmar – erbjuder havsliknande miljöer med kala klippor och skär, stora sandstränder och grunda vikar. Här finns attraktiva boendemiljöer, ett rikt friluftsliv och stora fågel- och våtmarksområden. Och dessutom 38 fiskarter. Det är inte konstigt att Vänern lockar boende, inflyttare och besökare från hela världen.

Samhällsutmaningar driver oss framåt

Våra samhällsutmaningar är en utmärkt kompass för utveckling. De ger oss riktning i arbetet med att skapa framtidens Värmland. Men helt lätt är det såklart inte. Ofta uppstår målkonflikter mellan olika utmaningar och möjligheter som behöver synliggöras och vägas mot varandra. Kan vi balansera dem har vi vunnit mycket.

DEMOGRAFI OCH UTANFÖRSKAP
Befolkningen blir äldre och behovet av vård och omsorg ökar samtidigt som många i arbetsför ålder rör sig mot städerna. Det är en utmaning i Värmland likväl som i stora delar av Sverige då kommuner som minskar i befolkning drabbas hårdare. Värmland består av både täta, blandande och glesa kommuner. Att skatteintäkterna minskar påverkar välfärden – den offentliga ekonomin stramas åt. Vi ser ökade skillnader i sysselsättning, tillgång till service och socialt sammanhang. Detsamma gäller utbildningsnivå och hälsa med skillnader mellan grupper och platser. En sådan utveckling bidrar till utanförskap med negativa följdeffekter, den ojämlika hälsan är kostsam för både individen och samhället. När digitaliseringen erbjuder nya möjligheter kan bristande utbyggnad, men också låg anslutning och otillräcklig digital kompetens, förvärra skillnaderna och med det också utanförskapet. En bristande möjlighet att förflytta sig kan också bidra negativt.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING OCH MATCHNINGSPROBLEMATIK
Kompetensbehovet är stort inom alla sektorer och i hela Värmland. Såväl yrkesutbildade på gymnasienivå som vidareutbildade efterfrågas, men arbetsgivarna har svårt att hitta rätt. Grupper som står långt ifrån sysselsättning ökar och könsstereotypa utbildnings- och yrkesval bidrar till en redan könssegregerad arbetsmarknad. Företagens omställningsförmåga blir allt viktigare till följd av globalisering, digitalisering, teknisk utveckling eller effekter av klimatförändringar. Förmågan att snabbt ställa om kompetenser i förhållande till omvärldens förändringar med så lite störningar som möjligt är också av vikt för länets utveckling och beredskap. Utvecklingen gör också fler individer platsoberoende och öppnar för distanslösningar. Det ställer höga krav på fasta och mobila uppkopplingar där mindre tätorter, landsbygder och viktiga pendlingsstråk redan nu har större utmaningar.

KLIMATFÖRÄNDRINGAR, YTTRE PÅVERKAN OCH BEREDSKAP
Klimatförändringar och andra miljöhot påverkar både ekosystem, jord- och skogsbruk och våra system och samhällen. Flera platser i Värmland är särskilt utpekade för klimatrelaterade risker som översvämningar, ras och skred. Samtidigt behöver vi stå rustade inför andra, yttre faktorer som pandemier, ekonomiska kriser eller konflikter i vår omvärld. För att möta dessa utmaningar krävs en stark grundberedskap samt omställningsförmåga och förmåga till samverkan mellan samhällets alla aktörer. Det är extra viktigt i gränsregioner som vår. Att stärka länets grundberedskap och det robusta Värmland handlar både om att agera förebyggande – till exempel genom att minska miljö- och klimatpåverkan och stärka delaktighet i samhället för stärkt försvarsvilja – och om att snabbt kunna mobilisera resurser vid samhällsstörningar. Ett robust samhälle byggs också av gemenskap och tillit, där människor känner sig delaktiga och trygga.

Paradise
IKER
Compadres
Ricardo

Viktiga perspektiv för oss i Värmland

För att nå visionen, möta våra utmaningar och få kraft i genomförandet av våra insatser är vikten av gemensamma förhållningssätt stor. Nedan finns fem perspektiv som är särskilt viktiga när vi planerar, genomför och följer upp effekt och resultat av våra insatser. När vi ställer oss frågan hur en insats kommer att påverka de fem perspektiven, både positivt och negativt, synliggör vi olika målkonflikter och måste därmed anpassa genomförandet av insatsen utifrån dessa konsekvenser.

Att använda oss av perspektiven i genomförandet av Värmlandsstrategin är att agera hållbart och bidrar till att integrera Agenda 2030 i arbetet. Genom att använda oss av perspektiven, bryter vi ner och gör de globala målen relevanta utifrån lokala förutsättningar. På så sätt står de lokala förutsättningarna i centrum i arbetet med Agenda 2030.

BARN OCH UNGA SKA HA FRAMTIDEN FÖR SIG

För oss är det en självklarhet att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina egna liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Vårt arbete tar sin utgångspunkt i FN:s konvention om barns rättigheter utifrån ett barnrättsperspektiv och barnets eget perspektiv. Bland annat ska alla barn och unga ha goda förutsättningar att gå vidare till studier och arbete och kunna ta tillvara sina egna unika möjligheter. Stabila, trygga och jämlika uppväxtvillkor är dessutom avgörande för att uppnå folkhälsomålet: att skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

Genom att göra livet begripligt, hanterbart och meningsfullt för barn och unga, skapar vi förutsättningar för personlig och regional utveckling och barn och ungas framtidstro.

LANDSBYGDER OCH STÄDER I ETT SAMSPEL

Värmlandsstrategin ska skapa förutsättningar för att bo, leva och verka på flera platser. När landsbygder och städer kompletterar varandra kan relationen dem emellan stärkas. Tillsammans kan vi möta invånarnas behov, locka till oss nya invånare och skapa långsiktigt attraktiva livsmiljöer.

Landsbygder och städer är en del av samma helhet och det komplexa samspel som finns där emellan kräver god tillgänglighet, kontinuerlig samverkan och lärande över kommun-, läns- och landsgränser. Det är viktigt att inte låta dessa gränser hindra regionens utveckling eller utbytet. Som en grund för utveckling är det särskilt viktigt att alla invånare har tillgång till välfärdstjänster, samhällsservice och arbetstillfällen. Var vi än bor eller verkar i länet ska vi inkluderas och få möjlighet att bidra till vår egen och andras utveckling.

Styrkor och utmaningar

JÄMSTÄLLDHET TILLFÖR VÄRDE FÖR ALLA

I Värmland ska alla människor kunna forma sina liv som individer, utan att föreställningar om kön begränsar oss. Det handlar bland annat om frågor som inflytande, ekonomi, utbildning, hälsa, arbete och fysisk integritet.

Förutom en grundläggande rättighet är jämställdhet också en av de viktigaste drivkrafterna för Värmlands utvecklings- och innovationsförmåga. Jämställdhet ökar kreativiteten, produktiviteten och attraktiviteten, inte minst på arbetsmarknaden. Det bidrar också till ekonomisk tillväxt och beredskap, då kvinnors och mäns samlade kompetenser, erfarenheter, talanger och innovationsförmågor tas tillvara.

JÄMLIKHET OCH INKLUDERING FÖR SAMMANHÅLLNING

Kreativa och innovativa samhällen är inte homogena utan kännetecknas av en mångfald av bakgrunder, kunskaper och idéer. I Värmland ska vi arbeta för att stärka sammanhållningen och allas delaktighet genom att agera öppet och välkomnande, såväl i det egna kvarteret som på arbetsmarknaden. Alla människor ska känna sig som en del av helheten, få möjlighet att utvecklas och vara med och bidra oavsett ålder, kön, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, religion, funktionsnedsättning, könsidentitet eller uttryck, social situation eller bostadsort.

KLIMAT- OCH MILJÖFRÅGOR I DAG OCH FÖR MORGONDAGEN

I Värmland tar vi ansvar för de globala klimat- och miljöfrågorna. Genom att aktivt minska vår miljöpåverkan arbetar vi för kommande generationers möjlighet till hälsa, välfärd och friska ekosystem. Vi planerar långsiktigt för ett robust samhälle som är anpassat till ett förändrat klimat och de förutsättningar det medför.

I Värmland vill vi gå före och visa att en förändring är möjlig. Klimatomställning enligt Parisavtalet, bevarande av den biologiska mångfalden, hållbart nyttjade av våra naturresurser samt omställning till cirkulär ekonomi, utgör ledstjärnor i vår strävan. Ett mer klimat- och miljövänligt samhälle ger konkurrensfördelar för företag och möjligheter för alla invånare att utvecklas och leva ett gott liv.

Där tradition möter innovation

Smarta specialiseringar för ökad innovation

Med smart specialisering fokuserar vi forskning och utvecklingsmedel mot områden där potentialen för innovation och hållbar konkurrenskraft bedöms vara hög. Metoden tar hänsyn till Värmlands unika förutsättningar inom befintligt näringsliv och forskning.

Smart specialisering ger oss verktyg för att samarbeta bättre mellan företag, universitet och offentlig sektor och utveckla innovationer som möter våra samhällsutmaningar. På så sätt kan Värmland växa starkare på ett smart och hållbart sätt.

Specialiseringarna som definierats i Värmland återfinns i Värmlands forsknings- och innovationsstrategi för hållbar smart specialisering 2021–2028 och är för närvarande:

- Skoglig bioekonomi
- Digital hälsoinnovation
- Avancerad tillverkning och komplexa system
- Attraktion genom hållbar platsutveckling
- Hållbara systemlösningar med solel i centrum
- Livsmedel i hållbara samspel
- Dataspel och spelifiering

Genom att kraftsamla och bygga kompetens runt dessa områden, skapas förutsättningar för nya innovativa lösningar inom Värmlandsstrategins alla insatsområden.

Värmlands forsknings- och innovationsstrategi för smart specialisering 2022–2028.

Insats*områden*

Det här ska vi göra

I Värmland agerar vi inom fyra insatsområden som är särskilt viktiga för länets utveckling. Områdena griper in i varandra och tar inte bara hänsyn till hur omvärlden påverkar oss, de bygger också vidare på våra styrkor, möjligheter, specialiseringar och utmaningar. Vi agerar genom egna verksamheter och i samverkan med andra på insatser där vi har påverkansmöjligheter och ett ansvar utifrån våra roller och uppdrag.

Förbättra *livsvillkoren*

MÅL » GOD OCH JÄMLIK HÄLSA

MÅL » ÖKAD TILLIT

MÅL » ROBUST SAMHÄLLE

Höja *kompetensen*

MÅL » TILLGÅNG TILL KUNSKAPSUTVECKLING

MÅL » ATTRAKTIV KUNSKAPSREGION

MÅL » HÅLLBAR ARBETSMARKNAD

Utveckla *attraktiva platser*

MÅL » TILLGÄNGLIG REGION

MÅL » HÅLLBAR LIVSKVALITET

MÅL » ATTRAKTIVA LIVSMILJÖER

Stärka *konkurrenskraften*

MÅL » INNOVATIONSDRIVET NÄRINGSLIV

MÅL » LIVSKRAFTIGT NÄRINGSLIV

MÅL » JÄMSTÄLLD OCH JÄMLIK TILLGÅNG TILL MAKT OCH INFLYTANDE

MÅL » CIRKULÄRA FLÖDEN

Förbättra *livsvillkoren*

MÅL » GOD OCH JÄMLIK HÄLSA , ÖKAD TILLIT, ROBUST SAMHÄLLE

Strategisk inriktning: I Värmland tror vi på individens kraft och vilja att bidra till förändring. Vi arbetar för att skapa välutvecklade strukturer och ramverk som stärker och möjliggör nya lösningar och människors förmågor. När individer, organisationer och system samspelar kan vi bidra till vår egen och samhällets utveckling. När vi utgår från människan och platsens olika förutsättningar bygger vi beredskap för att hantera såväl vardag som samhällsstörning.

INDIVIDEN, HÄLSAN OCH VÄLFÄRDEN

Människorna är motorn i utvecklingen. Att vi är friska och mår bra är grundläggande för personlig utveckling och ett självständigt liv. I Värmland ska varje invånare kunna ta en aktiv del av samhället och känna ett eget ansvar för sin egen hälsa. Våra organisationer ska vara möjliggörare för detta, främja hälsa och möta upp med vård när den behövs.

Insatser vi ska göra:

- Skapa likvärdiga villkor för människor i hela Värmland att kunna bidra till den egna hälsan och utvecklingen. Det kräver att vi arbetar hälsofrämjande, sjukdomsförebyggande och att vi kan säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård och omsorg i hela Värmland.
- Samverka med olika aktörer, nyttja våra resurser klokt, bejaka möjligheterna med digitalisering och gemensamt säkerställa en god och nära vård och omsorg. Det krävs en omställning till en sammanhållen vård- och omsorgskedja och att individen är medskapare.
- Stärka vår dialog om gemensamma och platsberoende utmaningar för hälsa och välfärd och om ansvar och roller mellan organisationer. Vi behöver också en dialog om ansvarsfördelningen mellan individ och samhälle, det så kallade samhällskontraktet.
- Arbeta för att organisationer på alla nivåer blir medvetna om strukturer och mönster som kan påverka individens möjligheter till hälsa och med det som underlag utveckla hur vi arbetar.
- Främja friskfaktorer för barn och unga och sätta uppväxtvillkor i fokus. Men att främja friskfaktorer behöver spänna över hela livet, inte minst för att se och skapa möjligheter för äldre.

Insatsområden

SOCIAL SAMMANHÅLLNING

För ett sammanhållet Värmland är tillit mellan individer och till våra organisationer centralt. Det gäller i städer såväl som landsbygder. Vi människor behöver känna att vi ingår i en gemenskap och att vi har ett socialt sammanhang för att vi ska trivas, ha möjlighet att utvecklas och vilja delta i samhället. Genom att bygga upp förtroendet till samhället ökar vi förutsättningarna för hälsa, inkludering och motverkar utanförskap och polarisering. Det stärker också vår motståndskraft och förmåga att hantera gemensamma utmaningar och samhällsstörningar.

Insatser vi ska göra:

- Arbeta för såväl fysisk som digital tillgänglighet till relevanta samhällsinstitutioner och verka för välfungerande och jämlika strukturer, organisationer och ramverk.
- Möjliggör effektivisering, nya metoder och tekniker utifrån våra behov och förutsättningar för att stärka innanförskap och motverka utanförskap. För att lyckas behöver vi vara öppna för ny kunskap, möjliggöra digital delaktighet och studera lokala och regionala förutsättningar, drivkrafter och utmaningar.
- Stärka möjligheterna för samhandling mellan kommunal, regional, nationell och internationell nivå, genom att hitta former för gemensamt utforskande, formaliserad samverkan och finansiering.
- Arbeta för ett öppet Värmland där vi välkomnar människor med olika bakgrunder och erfarenheter in i grupper, arbetsplatser och nätverk. För att stärka social sammanhållning, bland annat genom inkludering och integration, är idéburen sektor och ett utbrett föreningsliv i hela Värmland en viktig del.

KRAFTSAMLING FÖR INNOVATION

Vi står inför stora omställningar till följd av samhällsutmaningar som kräver att verksamheter inom alla sektorer är med och bidrar. För det krävs innovation och lärande. I Värmland har vi flera kluster och innovationsmiljöer som bidrar till att möta samhällsutmaningarna och de ska vi bygga vidare på. Det är viktigt att vi stärker varandra och samverkar mellan akademi, offentlig, privat och idéburen sektor. När flera samhällssektorer utvecklar och driver innovation tillsammans kan vi skapa ett hållbart Värmland.

INSATSER VI SKA GÖRA:

- Främja nya arbetssätt, vanor och attityder för att utveckla initiativ som ställer om våra system och ramar. Det kräver att vi har förmåga att ta tillvara individers, civilsamhällets och entreprenörers drivkrafter för ett hållbart samhälle.
- Utforska digitaliseringens möjligheter för omställning till en hållbar utveckling och förändrade välfärds- och samhällstjänster för invånarna tillsammans med näringslivet.
- Stärka befintliga och nya initiativ till innovationsmiljöer, testbäddar och andra arenor för samverkande där vi kan inkludera dem det berör samt gynna etablerade och blivande entreprenörer. Alla sektorer kan delta i innovationsprocessen som egna aktörer, deltagare och finansiärer i vår strävan efter nya cirkulära modeller, system och välfärdstjänster.
- Utveckla vår samverkan och öka kunskapen om hur vi betraktar data som en tillgång, för att gynna datadriven och digital innovation.
- I arbetet med digitaliseringen och datadriven innovation behöver vi jobba med både möjligheter och säkerhet, beredskap och kontinuitet. Vi bidrar därigenom till utvecklingen av en mer effektiv välfärd samt system och tjänster som stärker våra förutsättningar att möta samhällsutmaningarna och kan hantera eventuella samhällsstörningar.

Insatsområden

Tillsammans för ett hållbart Värmland

BEREDSKAP

Förmågan att upprätthålla välfärdstjänster, transporter, vatten- och livsmedelsförsörjning samt hållbar energitillgång är avgörande för både vardaglig stabilitet och vid samhällsstörning. För energiintensiva branscher och den hållbara omställningen är eltillgången avgörande. I Värmland finns goda förutsättningar att, bland annat genom ökad produktion, bygga upp en stark försörjningsberedskap – tack vare våra naturresurser, innovativa företag, forskningsmiljöer och vana av samverkan. Hur vi jobbar med upphandling och transporter är viktigt för de delar vi inte själva kan producera.

Insatser vi ska göra:

- Stärka livsmedelssektorn genom att arbeta för ökad produktion och förädling samt stärka deras förmåga till långsiktigt hållbar omställning. Livskraftiga aktörer ger oss möjlighet till säkerhet, sysselsättning, och bättre självförsörjning. I kombination med säkrade transportkedjor också vid samhällsstörningar lägger det en god grund för ökad beredskap.
- Arbeta för ett robust och flexibelt energisystem och en ökad tillgång. För en grön omställning är det avgörande att utöka produktionen av förnybar fossilfri el, underlätta nätutbyggnad men även öka insatserna för energieffektivisering. Det här gäller inom alla sektorer och hos alla samhällets aktörer och insatsens genomförande hänger samman med vår inställning till utökad produktion.
- Samverka för nya lösningar och affärsmodeller som underlättar energiomställningen. Det tillsammans med digital infrastruktur utgör grunden för att människor och verksamheter i Värmland ska kunna nyttja elektrifiering, ny teknik och digitalisering samt ha förmåga att finnas kvar, etablera sig och ta del av service- och välfärdstjänster. Det stärker vår förmåga att leverera service och välfärdstjänster även vid störningar.
- Stärka vår stads- och samhällsplanering för förändringar på miljö och klimat så att vi kan erbjuda hälsosamma och trygga miljöer. Vi ska arbeta proaktivt med klimatanpassning för att stärka de samhällssystem vi är beroende av så att de kan möta framtida utmaningar.
- Minska vår påverkan på ekosystemen genom att arbeta för bland annat resurseffektivisering, omställning till cirkulär ekonomi och system för materialåtervinning.
- Vi ska jobba med våra egna organisationer och över organisationsgränser för att öka vår förmåga att ställa om, hantera målkonflikter och agera proaktivt för att leverera i vardag likväl som vid samhällsstörningar. Vid höjd beredskap ställs målkonflikter på sin spets. Genom ökat samarbete och tydlig ansvarsfördelning kan vi öka vår beredskap ytterligare. Vi behöver hantera målkonflikter innan en eventuell samhällsstörning uppstår för att minska Värmlands sårbarhet och öka vår motståndskraft.

Höja *kompetensen*

MÅL » TILLGÅNG TILL KUNSKAPSUTVECKLING, ATTRAKTIV KUNSKAPSREGION, HÅLLBAR ARBETSMARKNAD

Strategisk inriktning: I Värmland arbetar vi för att skapa förutsättningar för behovsanpassade utbildningsinsatser och livslångt lärande – från förskola till högre utbildning. Bildning är avgörande för personlig utveckling, friare och mer självständiga liv, men också för att matcha arbetsmarknadens behov av kompetens. Vi behöver orientera oss i en allt mer digital och snabbt föränderlig värld och möta den med fungerande kompetensförsörjning. Därför prioriterar vi särskilt att höja den generella utbildningsnivån.

UTBILDNINGS- OCH KOMPETENSNIVÅ

Utbildningsnivån har en central betydelse för hälsa, välmående och delaktighet i samhället. De som saknar utbildning behöver ta första steget i utbildningskedjan och särskilt viktigt är det att fler går färdigt gymnasiet för möjlighet till arbete eller vidare studier. Samtidigt behöver fler gå vidare till högre studier. Om många tar ett steg till i utbildningskedjan kommer det få stora effekter på den regionala utvecklingen. Även en jämställd utbildningsnivå mellan kvinnor och män är av stor betydelse. I Värmland lägger vi därför särskilt fokus på dessa aspekter för att driva länets utveckling framåt.

INSATSER VI SKA GÖRA:

- Arbeta för att fler barn och unga ska intressera sig för lärande i olika former. Detta kan ske genom exempelvis strategiskt påverkansarbete och samverkan som sträcker sig bortom utbildnings- och arbetsgivarperspektiv.
- Verka för att fler arbetsgivare engagerar sig i olika utbildningsformer för att bidra med kunskap om kompetenser, förmågor och omställningsbehov som behövs på framtida arbetsplatser och för att driva företag.
- Få fler i utbildning genom att utveckla olika typer av vuxen- och yrkesutbildningar som utgår från individuella förutsättningar och regionala behov. Här har folkhögskolorna en viktig roll.
- Satsa på digitaliserade utbildningar för att bidra till att människor och arbetsgivare kan ta del av ett behovsanpassat utbildningsutbud oavsett bostadsort.
- Arbeta för att fler tar tillvara de möjligheter som erbjuds i form av utbildning och lärande från andra delar av världen genom digitala kanaler.
- Vidareutveckla styrkan i att Värmland har ett universitet som erbjuder forskning och utbildning av hög kvalitet.
- Arbeta för att eftergymnasiala utbildningar, så som universitets- och yrkeshögskoleutbildningar (YH), blir mer synliga och tillgängliga i hela länet för att motivera fler att gå längre i utbildningskedjan och öka möjligheten att bo kvar. Tillgänglighet via kollektivtrafik är också en viktig möjliggörare.

Insatsområden

KOMPETENSMATCHNING

Kompetens som matchar behovet på arbetsmarknaden och behovet av omställning är avgörande för att företag och offentliga organisationer i Värmland ska växa och må bra. För att möta den utmaningen krävs ett levande samarbete mellan arbetsgivare och utbildningssamordnare – statliga, regionala, kommunala och privata – och en kedja av insatser.

INSATSER VI SKA GÖRA:

- Fokusera på grupper som saknar sysselsättning genom att utveckla och stärka bildningsinsatser eller andra vägar in mot studier eller arbetserfarenhet, som praktiskt lärande likt praktik eller lärlingsplatser.
- Ta vara på äldres kompetens och skapa förutsättningar för fler att jobba längre upp i åldrarna.
- Validera och kartlägg reella och formella kompetenser och inför modeller för karriärväxling och omställning av kompetenser.
- Dra nytta av de stora internationella företagen för att påverka kompetensmatchningen. De är beroende av att underleverantörerna behärskar den senaste tekniken och kan agera draglok.
- Öka kännedomen om att Värmland erbjuder många spännande och stimulerande yrken och karriärmöjligheter. Den bilden blir allt viktigare att kommunicera för att locka fler till att gå längre i utbildningskedjan, få fler att stanna kvar och få fler att flytta hit.
- Arbeta med attityder och värderingar så att den könssegregerade arbetsmarknaden blir jämställd, jämlik och inkluderar fler.

LIVSLÅNGT LÄRANDE

Utvecklingen och kraven på arbetsmarknaden går allt fortare i alla branscher. Därför är det centralt att fler i Värmland får möjlighet till utbildning och kompetensutveckling över tid, och att vi som individer engagerar oss för ett livslångt lärande. Ny kunskap bidrar till rörlighet på arbetsmarknaden, vilket i sin tur bidrar till att arbetsgivarna får tillgång till rätt kompetens och engagerade medarbetare och att individer hittar sysselsättning.

INSATSER VI SKA GÖRA:

- Arbeta för att arbetsplatser har modeller för individuell karriärväxling, omställningsförmåga och rörlighet inom och mellan arbetsplatser. Behov finns särskilt på platser med verksamheter som står inför stora pensionsavgångar och eller förändrade arbetssätt och kunskaper kopplat till grön omställning.
- Stimulera barn och unga till lärande och arbetserfarenhet genom förskola, skola och andra aktiviteter som engagerar dem. För en förändrad syn på lärande och kompetens ska vi redan i förskolan påbörja arbetet med att motivera till ett livslångt lärande.
- Stärka förmågan att se vilken kompetens som kan behövas i framtiden och möjligheter att ställa om till nya arbetsuppgifter. Det innebär att arbetstagare och arbetsgivare behöver en stärkt omställningsförmåga och att engagemang och ansvar för livslångt lärande behöver öka.
- Stärka möjligheten till lärande i ett längre perspektiv genom behovsanpassade och jämställdhetsintegrerade universitetsutbildningar och vuxenutbildningar av olika slag.
- Använda validering för att identifiera kunskapsluckor. På en föränderlig arbetsmarknad blir validering ett viktigt verktyg för både arbetssökande och yrkesverksamma för att veta vilka utbildningsinsatser som krävs för att fylla luckorna.

Utveckla *attraktiva platser*

MÅL » TILLGÄNGLIG REGION, HÅLLBAR LIVSKVALITET, ATTRAKTIVA LIVSMILJÖER

Strategisk inriktning: I Värmland strävar vi efter att leva ett gott liv. Människors behov och vilja till att utvecklas är grunden när vi bygger vidare på våra platsers förutsättningar och vårt läge. Vår region ska vara öppen och välkomnande, våra natursköna miljöer och vårt rika kulturliv ska vara till för alla. För att utveckla Värmland krävs ett hållbart transportsystem för gods- och persontrafik och det ska vara lätt att ta sig inom, till och från länet och ut i världen. För att hantera ett stort geografiskt län som Värmland och våra platsers olika förutsättningar jobbar vi med anpassade lösningar och en ökad digital delaktighet som stärker Värmlands möjligheter.

PLATSER MED MÄNNISKAN I CENTRUM

Hur våra livsmiljöer är utformade och om de upplevs som attraktiva har betydelse för hur vi trivs och om vi väljer att stanna kvar på en plats. Det är också betydelsefullt för att locka både besökare och inflyttare. Samhälls- och stadsplanering och gestaltade livsmiljöer är därför viktiga verktyg i arbetet för ett Värmland med goda, trygga, hälsofrämjande miljöer och dynamiska platser där människor möts och sociala relationer utvecklas. Flera sektorer behöver samverka för att vi ska lyckas skapa det attraktiva Värmland vi vill ha.

Insatser vi ska göra:

- Erbjuda varierande boendemöjligheter för hela livet och trygga miljöer som uppmuntrar till rörelse och sociala kontakter. Det skapar förutsättningar för god hälsa.
- Synliggör det geografiska perspektivet på regional utveckling genom att ta fram en strukturbild. Det bidrar till regional strategisk planering. En strukturbild kan sedan användas för att stärka samarbetet och synliggöra och motverka olika hinder för vår utveckling av boendemiljöer och investeringar som stärker landsbygderna. Det bäddar för miljöer anpassade efter människors olika behov och våra förutsättningar. En strukturbild kan på så sätt vara ett verktyg för att visa vad som behövs för att nå en hållbar samhällsplanering och kan öppna upp för sektorsövergripande utveckling och samordning av resurser.
- Öka vår förståelse för sambanden kring hur vi bor, reser, arbetar och studerar, samt vilka lokala förutsättningar och drivkrafter som finns. Genom kontakt och utbyte mellan aktörerna inom dessa områden kan vi stärka vår utvecklingskraft.
- Utveckla det gränsöverskridande samarbetet inom alla insatsområdena och stärka relationen med Norge. På så vis kan vi långsiktigt utveckla potentialen i närheten till vårt grannland och höja vår beredskap. Det ska vara enkelt att leva, verka och röra sig över landsgränsen.
- Värna vårt rika natur- och kulturliv samt kulturarv och kulturmiljö. Här finns goda förutsättningar att skapa fler attraktiva platser där människor upplever livsmiljön som meningsskapande, trygg och lättillgänglig.

Insatsområden

KULTUR, FRITID OCH KREATIVITET

Värmlands rika och varierade fritids- och kulturliv bidrar till social sammanhållning, livskvalitet och hälsa. På kulturens arenor och inom civilsamhället kan människor med olika bakgrund och erfarenheter mötas i upplevelser, lärande och skapande. Det bidrar till inkludering, nya perspektiv och en öppenhet mot omvärlden. Ett fritt och dynamiskt kulturliv leder dessutom till förnyelseförmåga.

Insatser vi ska göra:

- Arbeta för att människor i hela Värmland får tillgång till kulturupplevelser och möjlighet att möta, uppleva och skapa kultur oavsett bostadsort eller individuella förutsättningar.
- Särskilt stärka barn och ungas rätt till deltagande i en aktiv fritid och kulturliv, då detta är en viktig investering för framtiden.
- Arbeta för att kulturen i högre grad blir en del av social innovation, socialt företagande och samhällsentreprenörskap.
- Stärka möjligheterna till internationellt kulturutbyte och samarbete. På så vis kan vi utveckla såväl utbud som kulturverksamheternas och utövarnas nyskapande.
- Värna kulturens egenvärde, men också se till att kulturlivet och civilsamhället kan samspela med och bidra till utveckling inom många andra områden. Här är samhällsplanering, integration, landsbygdsutveckling, besöksnäring, utbildning och digitalisering några exempel.
- Stärka motståndskraften mot desinformation i en tid av ökad åsiktspolarisering och minskad förståelse för andra.

SERVICE OCH DIGITAL INFRASTRUKTUR

För att vi ska ha möjlighet att leva och verka i hela länet är tillgång till service viktigt, såväl fysisk som digital. Tillsammans med närvaro av relevanta samhällsinstitutioner bidrar det till tillit och delaktighet. För ett livskraftigt Värmland ska vi således arbeta med insatser som bidrar till att fler kan bo och verka i hela länet, oavsett var jobb, studier, personal eller kunder finns.

Insatser vi ska göra:

- Arbeta för att människor och verksamheter har tillgång till god och fungerande kommunal, statlig och kommersiell service i hela Värmland.
- Arbeta för snabb, säker, tillförlitlig och platsoberoende digital infrastruktur inklusive förbättrad mobiltäckning. Då stärker vi såväl tillväxt som jämlikhet. Genom att stärka den digitala tillgängligheten med utbyggnad och samlingsplatser, kan vi bidra till höjd tillgång till service, kultur och sociala kontakter via digitala möten. Det kan också bidra till minskat resande. För flera delar av Värmland behövs olika lösningar för att finansiera och säkerställa den digitala infrastrukturen.
- Satsa på en ökad digital kompetens inom alla sektorer och hos alla användare. Allt fler digitala service- och välfärdstjänster växer fram. För att våra verksamheter i framtiden ska kunna erbjuda tjänsterna till alla behöver vi stärka möjligheterna, intresset och kunskapen för att använda dem men också arbeta med säkerhet, beredskap och kontinuitet så de kan nyttjas även under samhällsstörningar.

Insatsområden

Värmland vill och vågar

HÅLLBARA TRANSPORTER

Hela Värmland är beroende av en väl underhållen och utbyggd infrastruktur samt ett tryggt och tillförlitligt transportsystem. I planering och underhåll behöver också konsekvenserna av ett framtida förändrat klimat och andra möjliga samhällsstörningar vägas in. En god infrastruktur och transportsystem är en grund för att vi ska kunna leva i hela Värmland och ha tillgång till arbete, fritid, studier och service – och för att våra verksamheter och företag ska fungera. Infrastrukturen och transportsystemet är också centralt ur ett beredskapsperspektiv. Samtidigt är hållbara transporter och resande ett viktigt område för oss i Värmland för att kunna ställa om till klimatneutralitet. Kollektivtrafiken, tillsammans med gång, cykel och fossilfritt drivmedel, är en möjliggörare för ett hållbart resande när vi ska ta oss till, från och inom Värmland. Här finns många aktörer som måste samverka och bära med sig flera perspektiv.

Insatser vi ska göra:

- Säkerställa en väl utbyggd transportinfrastruktur för tillgänglighet i hela Värmland. Det är nödvändigt för att binda samman och kunna utveckla regionen, för att ta oss till och från jobb, för verksamheternas försörjning av kompetens och för våra olika platsers attraktivitet. Transportflödenas storlek, strategiska vikt, miljö, klimat och säkerhet är faktorer som ska vägas in i planeringen.
- Arbeta för goda möjligheter att resa med kollektivtrafik, främst till arbete och studier, men också för service, fritid och besök. För att förbättra tillgängligheten mellan de större orterna ska vi stärka kollektivtrafikens stomlinjenät. Genom att också utveckla ett flexibelt trafiksystem skapas tillgänglighet till stomlinjenätet och vi ökar tillgängligheten i hela Värmland. Utveckla fossilfria och effektiva transportmöjligheter samt nya logistikkedjor för att erbjuda tillgänglighet och samtidigt bidra till klimatomställningen. För att lyckas behöver vårt synsätt förändras med fokus på effektivitet, delade resurser och kombinerade transportslag – med stöd för mer godstransporter via sjö och järnväg.
- Arbeta för att både organisationer och individer bidrar till en omställning och ökar sin andel av hållbara resor. Samhällsplaneringens roll är viktig för att stärka möjligheterna till hållbar tillgänglighet.
- Arbeta för att säkra Vänersjöfarten. Sjöfarten är viktig för att behålla och utveckla delar av vårt näringsliv som är beroende av sjöfart. Men också utifrån ett beredskapsperspektiv, där sjöfarten till exempel är viktig för att upprätthålla livsmedelsförsörjningen. Den är också viktig för effektiva transporter och för att avlasta och minska sårbarheten i transportsystemet som helhet.
- Arbeta för att möjliggöra en robust och snabbare järnvägsförbindelse mellan Oslo och Stockholm. Järnvägsförbindelsen kommer att skapa nya förutsättningar för hållbara transporter, större arbetsmarknadsregioner, internationell tillgänglighet och starkare näringsliv för både Norge och Sverige.

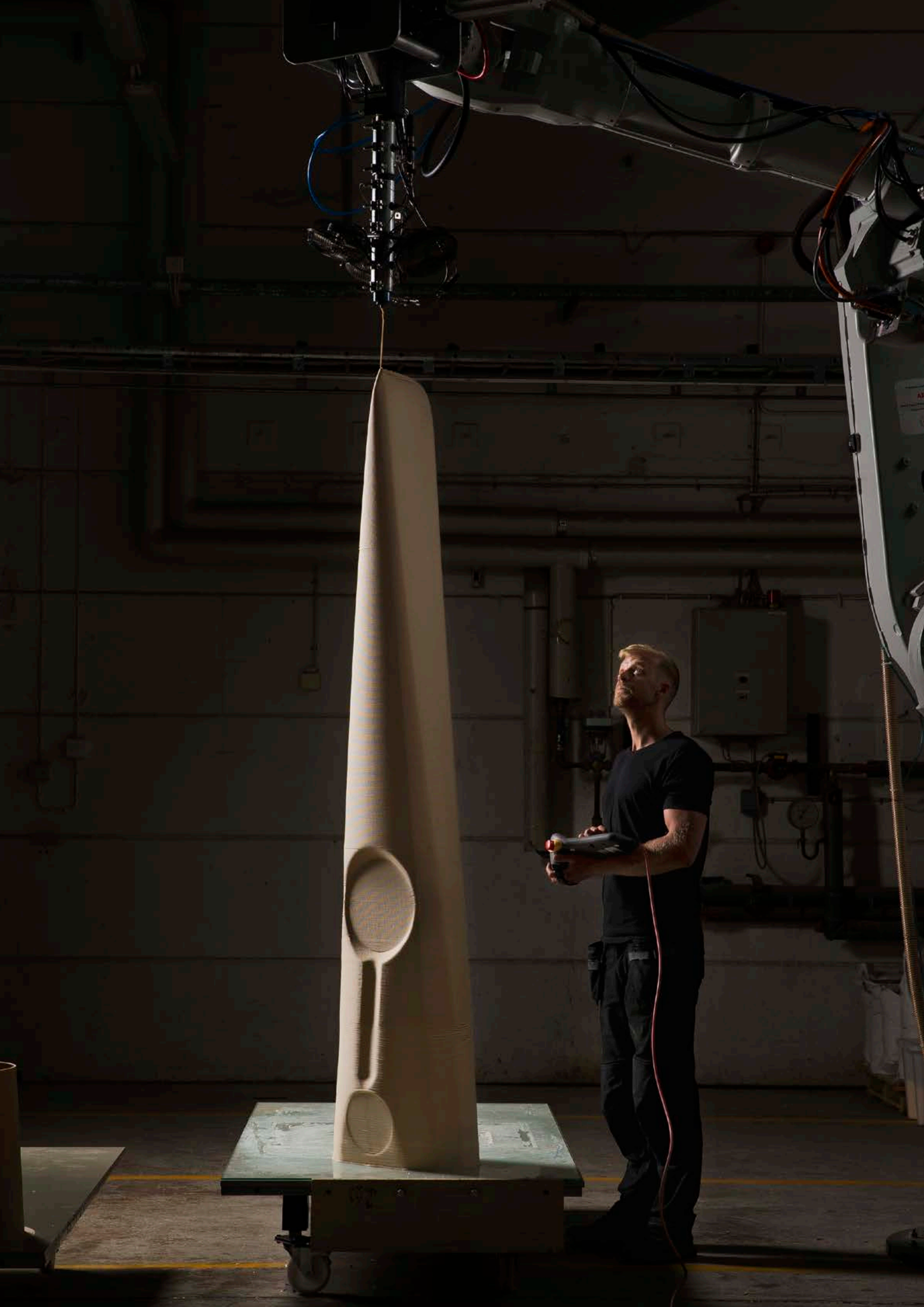

Stärka *konkurrenskraften*

MÅL » INNOVATIONSDRIVET NÄRINGSLIV, LIVSKRAFTIGT NÄRINGSLIV, JÄMSTÄLLD OCH JÄMLIK TILLGÅNG TILL MAKT OCH INFLYTANDE, CIRKULÄRA FLÖDEN

Strategisk inriktning: I Värmland arbetar vi för en dynamisk arbetsmarknad och cirkulär ekonomi genom förnyelse- och omställningsförmåga hos våra företag. Här ska fler lockas av entreprenörskap och förutsättningarna för att starta och driva företag ska vara goda i samtliga kommuner. Med starka företag och investeringar i regionen stärker vi vår utvecklingskraft och använder våra ledande specialiseringar och starka samarbeten för att locka fler företag, investeringar och talanger till regionen. Det värmländska näringslivet ska genom sitt hållbara arbete vara attraktivt och konkurrenskraftigt både på en lokal och global marknad.

GODA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ENTREPRENÖRER

De små och medelstora företagen i Värmland står för den största sysselsättningstillväxten men de är ojämnt spridda i länet vilket bidrar till en sårbarhet på några platser. Genom ett gott företagsklimat behåller och stärker vi de företag vi redan har, samtidigt som vi också stimulerar till fler entreprenörer och växande företag. Genom att vara lösningsorienterade och se företagarnas utmaningar kan vi möta dem för bättre möjligheter. Framför allt ska vi se möjligheter hos individen för att fler som vill ska kunna driva företag i hela Värmland.

Insatser vi ska göra:

- Skapa goda förutsättningar för våra entreprenörer genom att säkerställa att olika stöd, strukturer och finansieringsmöjligheter matchar alla faser av ett företags utveckling. Stöden ska vara inkluderande och ge jämlika förutsättningar för människor att utveckla sina idéer och företag i hela Värmland.
- Fortsätta att utveckla goda företagsklimat och samarbeten mellan organisationer i stödsystemet, så att människor får den stöttning som behövs för att lita på sin egen förmåga att starta och driva företag.
- Arbeta för att förändra normer och attityder kring företagande och företagare så att fler oavsett ålder, kön, bransch eller plats känner sig inkluderade och vågar ta steget till entreprenörskap.
- Utveckla nya metoder och modeller för specifik kompetensmatchning för generationsskiften för att undvika att etablerade företag försvinner, särskilt i områden med färre arbetstillfällen.

Insatsområden

KONKURRENSKRAFTIG SPETS OCH BREDD

De värmländska företagen befinner sig i en global konkurrenssituation. Närvaro på exportmarknader ger tillväxtmöjligheter men innebär också en utsatthet. Att stärka de områden där Värmland är, eller kan bli, ledande inom bidrar till långsiktighet, en dynamisk och stark arbetsmarknad samt nya möjligheter för företagen. Samtidigt minskar sårbarheten på arbetsmarknaden av branschbredd och av branscher som kompetensmässigt relaterar till varandra. Våra verksamheters utvecklingsmöjligheter stöds av en god branschbalans. Det är därför viktigt för Värmlands framtid att vi arbetar för både spets och bredd.

Insatser vi ska göra:

- Utveckla arbetet med smart specialisering genom att samla aktörer, resurser och investeringar kring de branscher och kunskapsområden där vi har eller kan få stark utveckling. Vi ska tillsammans utveckla befintliga regionala tillgångar och genom synergierna dem emellan skapa innovationer för att möta samhällsutmaningarna. Smart specialisering bidrar till fler och starkare företag samt innovationer i befintliga och nya branscher.
- Verka för en branschbredd, det vill säga att företag finns representerade inom många olika branscher och marknader. För att lyckas ska vi utveckla det sektorsövergripande samarbetet och bygga relationer som möjliggör nya samverkansformer på regional, nationell och internationell nivå.
- Arbeta för ett diversifierat, jämställt och jämlikt näringsliv genom ett aktivt jämställdhets- och jämlikhetsarbete.
- Arbeta för öppenhet för nya branscher och innovationer. Detta är viktigt för att ta tillvara möjligheterna med sociala entreprenörer och kulturella, kreativa näringar och deras positiva inverkan på attraktionskraften och innovationsklimatet. Deras affärsidéer och affärsmodeller bidrar de även till förnyelse inom andra områden. Detta möjliggör dessutom en stärkt utveckling i Värmlands landsbygder.

STÄRKT FÖRNYELSEFÖRMÅGA

Företags överlevnadsförmåga och växkraft påverkas av deras möjlighet att ställa om. Det kan handla om nya krav och förväntningar eller nya omständigheter, som konjunktursvängningar, politiska och ekonomiska omvärldsfaktorer eller konsekvenser av en förändrad miljö. Deras förmåga att lära och hitta nya vägar har betydelse för tillgången till jobb och i förlängningen för välfärden i Värmland. Det är därför viktigt för oss att bidra till denna utveckling och stärkt förnyelseförmåga för ett hållbart och fortsatt konkurrenskraftigt näringsliv.

Insatser vi ska göra:

- Arbeta för att stärka företagens innovationskraft och tekniska utveckling med fokus på nya cirkulära affärsmodeller, digitala lösningar, tjänsteutveckling, internationalisering, export och möjlighet att nå fler värdekedjor.
- Stärka förutsättningarna för fler och starkare innovativa företag i hela Värmland, bland annat genom att utveckla forskning, innovationsmiljöer, öppna plattformar för samverkan och etableringsfrämjande.
- Möjliggör att entreprenörer och andra aktörer kan nå delade resurser, såsom special- och framtidskompetens, Det kan stärka utvecklingskraften, inte minst för mindre företag som har färre egna resurser och möjligheter.
- Arbeta för att mångfald och jämställdhet används som strategiska verktyg så att fler människors kreativitet och möjlighet att bidra tas tillvara. Det är främst en rättighetsfråga, men det kommer också att gynna en jämlik arbetsmarknad, beredskap, tillväxt och öka innovationskraften.
- Utveckla samverkan som stärker lärande och erfarenhetsutbyte för företag. Det kan till exempel röra sig om att delta i europeiska samarbeten och insatser för att integrera Värmland i Oslo-regionens innovationssystem.
- Arbeta för att stärka förnyelseförmågan och konkurrenskraften utifrån de förutsättningar som ett förändrat klimat kan innebära. Att öka kunskapen om konsekvenser och möjligheter för värmländskt näringsliv och hur näringarna kan anpassa sig och bidra kan vara steg på vägen.

Insatsområden

ÖVERGÅNG TILL CIRKULÄR EKONOMI

En växande befolkning förbrukar jordens resurser allt snabbare samtidigt som miljö och klimat påverkas negativt. Vårt behov av en fungerande ekonomi behöver balanseras med effektiv resurs- och energianvändning, det gäller för så väl offentliga aktörer som privat sektor och privatpersoner. Cirkulär ekonomi ses som en viktig del för att uppnå klimatneutralitet och alla sektorer är en del i omställningen. När resurserna ska cirkuleras i ett kretslopp ställer det krav på allt från design till produktion och på våra system för återvinning. Men cirkulär ekonomi handlar också om att tänka på nya sätt, om konsumtionsbeteenden, attityder och om affärsmodeller som främjar ett effektivt nyttjande av resurser.

Värmland har goda geografiska förutsättningar, spetskompetens och forskning inom områden som skoglig bioekonomi, besöksnäring och livsmedelsproduktion samt tjänsteforskning. Vi lämpar oss som plats för såväl test och demonstration som för praktiskt genomförande av omställningen till en cirkulär ekonomi. Vår utveckling av industriell symbios och den skogliga bioekonomin ger oss ett försprång i arbetet.

Insatser vi ska göra:

- Ställa om till en cirkulär ekonomi. För Värmland är skoglig bioekonomi en viktig del i omställningen. Vi ska arbeta för att organisationer och individer ska ha vilja och förutsättningar att bidra till omställningen.
- Förlänga livslängden för material och produkter, från design till effektivare användning och konsumtion.
- Utveckla system inom återvinning och avfallshantering, som stärker den cirkulära omställningen, och på så sätt bidrar till att nå giftfria och cirkulära materialflöden.
- Stärka aktörer som vill göra insatser som går i linje med en omställning till cirkulär ekonomi, till exempel genom att främja aktiviteter, affärsmodeller eller tjänster för mer resurseffektiv konsumtion.
- Stimulera till en ökad efterfrågan på biobaserade och cirkulära produkter och tjänster. Genom bland annat kravställning, upphandling och konsumtion ska offentlig sektor gå före med exempelvis egna fastigheter och verksamheter.

Genom*förande*

Från vad till hur

För att nå visionen om ett hållbart Värmland som förändrar världen krävs det att vi är många som drar åt samma håll. Att vi har bestämt vart vi vill och använder våra resurser på rätt sätt för att nå ända fram. Det är den kraften vi vill att Värmlandsstrategin ska ge oss.

Som hjälp på vägen finns vårt gemensamma årshjul, övningar för att identifiera ansvar och påverkan, förändringslogik samt stöd för lärande och uppföljning på varmlandsstrategin.se

Det regionala ledarskapet

När Värmlandsstrategin togs fram 2019–2021 deltog över 1 000 personer. Intresset och engagemanget var högt och visar att många vill vara med och bidra till Värmlands utveckling. I workshoppar om vad som kan göras för att nå det Värmland vi behöver och vill ha till 2040, lyftes mängder av idéer. Det här engagemanget gäller det att vi tar tillvara på och att vi öppnar upp för samarbeten i nya konstellationer och med nya angreppssätt.

Alla vi som bor eller verkar i Värmland har ett gemensamt ansvar för att länet ska utvecklas åt rätt håll. Men allas ansvar är också ingens ansvar. Därför är det särskilt viktigt att det regionala ledarskapet går före och visar vägen.

Det regionala ledarskapet består av:

- Region Värmland
- Värmlands kommuner
- Länsstyrelsen Värmland
- Karlstads universitet
- Idéburen sektor/civilsamhälle
- Kluster- och näringslivsorganisationer

ANDRA REGIONALA AKTÖRER

Även företag är viktiga och kan många gånger vara mer snabbfotade än de offentliga organisationerna och bidra till att Värmland utvecklas i en positiv riktning.

ETT SAMSPEL

Ett regionalt ledarskap innebär ett samspel mellan organisationer med olika verksamheter, uppdrag och styrformer som kompletterar varandra. Ingen ensam aktör kan utveckla ett helt län, det behöver göras gemensamt.

Det regionala ledarskapets företrädare bidrar med olika delar och behöver samverka och skapa engagemang i processer som bidrar till utveckling. Vår tradition av samverkan är en god grund att bygga vidare från. Det kan vara olika aktörer som tar en ledarroll beroende på område, tillfälle och förutsättningar. Värmlandsstrategins vision, mål och missioner blir därför viktiga gemensamma utgångspunkter

MISSIONERNA

För att få kraft och riktning i det samspel som det regionala ledarskapet innebär, antogs i Värmlands forsknings- och innovationsstrategi för smart specialisering två missioner. Det är områden där utmaningarna är extra stora och vi endast kommer att lyckas om flera organisationer samverkar på ett strukturerat sätt. De utpekade missionerna kretsar kring områden där Värmland behöver agera kraftfullt under de kommande åren.

- Hållbara, hälsosamma och jämställda smarta samhällen
- Smart hållbart energisystem

Missionernas formuleringar öppnar möjlighet för skapandet av underliggande missioner. De är mindre, mer hanterbara delmål som tillsammans bidrar till att uppnå den övergripande missionen. De kan fokusera på specifika områden, teknologier eller aktörer inom det bredare systemet.

Genom att öppna upp för organisationer att formulera och driva projekt skapar vi både kraft och flexibilitet.

Genomförande

De övergripande, beslutade, missionerna drivs och hålls ihop av Region Värmland, men samverkansforum som Värmlandsrådet, Elkraft Värmland, akademin för smart specialisering råden för idéburen sektor, funktionsrättsrådet och pensionärsråden är viktiga aktörer i möjliga insatser.

ÅRSHJULET – STRUKTUR FÖR DIALOGEN OM GENOMFÖRANDET

För ett framgångsrikt genomförande av Värmlandsstrategin behöver vi föra dialog om vem som tar ansvar och driver på i olika frågor utifrån de respektive uppdragen och förutsättningarna. Här behöver vi använda befintliga likväl som nya forum för dialog.

Region Värmland, som har det regionala utvecklingsansvaret, tar initiativ till att föra en dialog om genomförande, samverkan och lärande och har därför skapat nya forum inom ramen för ett årshjul. På så sätt kan vi optimera förutsättningarna för ett framgångsrikt genomförande och nå våra gemensamma mål. Verkstaden av det som lyfts i Värmlandsstrategin sker i vardagen utifrån våra det regionala ledarskapets olika uppdrag. Vi är många som ska bära och genomföra vår gemensamma strategi tillsammans.

Årshjulet består av tre tillfällen med syftet att dela lärande mellan de regionala aktörer som arbetar för Värmlands utveckling, och ringa in områden där kraftsamling kan behövas på kortare sikt för att uppnå de mål som satts i Värmlandsstrategin:

- Arbetsmötet – Samlar sakkunniga från det regionala ledarskapet. Deltagarna tar i dialog fram en nulägesbild till riktningsmötet utifrån aktuella frågor som identifierats i arbetet med genomförandet.
- Riktningsmötet – Samlar ledningen från det regionala ledarskapet. Deltagarna arbetar utifrån underlaget från arbetsmötet med vilka förutsättningar som kan behöva förstärkas eller skapas för att bättre möjliggöra måluppfyllelse för Värmlandsstrategin. Riktningsmötet kan också peka ut områden där man ser en gemensam nytta av ökat lärande.
- Värmland 2040-konferensen – Sprider lärandet från arbetsmötet och riktningsmötet till en bredare målgrupp. Här lyfts de områden där man på riktningsmötet sett att många organisationer och verksamheter behöver ökad kunskap.

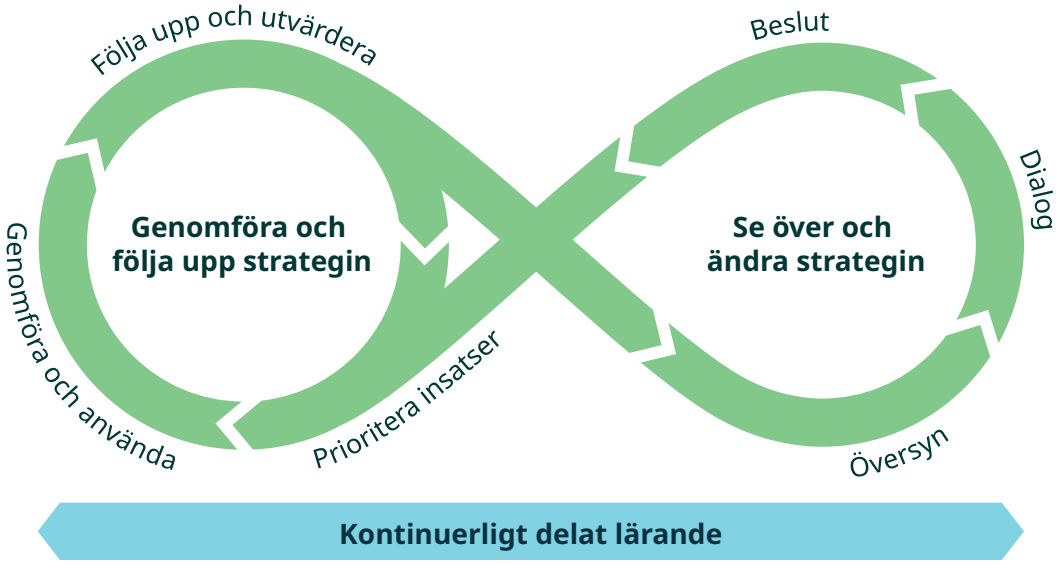

Det kontinuerliga lärandet och de mötestillfällen vi har är användbara som underlag då strategin, som ska ses över vart fjärde år, uppdateras. Merparten av tiden befinner vi oss i den vänstra sidan av bilden. Vi agerar utifrån den strategi som är antagen, vi gör egna uppföljningar och vi justerar våra insatser om vi ser att de inte leder oss åt rätt håll – och vi fortsätter att agera mot den långsiktiga visionen. Ungefär vart fjärde år går vi in i en översynsperiod, som representeras av den högra sidan av bilden. Då utvärderar vi om vi behöver göra justeringar i strategin utifrån det vi lärt oss under tiden och det vi ser händer i omvärlden.

Nycklar för förändring

För att få kraft i genomförandet är vikten av gemensamma förhållningssätt för förändring stor. Våra insatser mot 2040 kommer att variera och våra metoder för att möta utmaningarna kommer att se olika ut. Ibland arbetar vi sida vid sida och ibland på egen hand. Genom att vi är överens om vad vi strävar mot och hur vi vill arbeta, kan vi känna tillit såväl till varandra som vår förmåga att nå längre tillsammans.

Vi ser förändring och innovation som avgörande för att möta våra gemensamma utmaningar och skapa långsiktig utveckling. Genom att förena digital teknik med nya arbetssätt, tankemönster och värderingar vill vi bidra till en hållbar omställning. Vi innoverar med omtanke.

I Värmland arbetar vi sedan länge med bred samverkan mellan offentliga aktörer, näringsliv och civilsamhälle för att skapa förutsättningar för innovativa lösningar som gör verklig skillnad. Vi ska utforska digitaliseringens möjligheter för att stärka både välfärden och Värmlands konkurrenskraft. Vi ska utmana det invanda och forma nya vägar framåt, där teknik och mänskliga värden går hand i hand. Vi tror på förändring som är både modig och ansvarsfull. Därför innoverar vi inte bara för framsteg – utan för ett hållbart Värmland som förändrar världen.

Tillsammans med de perspektiv som är viktiga för oss i Värmland ska vi bära med oss förändringsnycklarna i alla delar av genomförandet:

VI LEDER MODIGT

Det regionala ledarskapet ansvarar för att uppvisa en samlad handlingsförmåga på regional, nationell och internationell nivå. Det kräver att länets aktörer leder modigt, såväl politiskt styrda organisationer och myndigheter som näringsliv och akademi. Bland annat innebär det att vi är flera aktörer som strävar mot samma mål, kommer till beslut och genomför långsiktiga satsningar som har betydelse för Värmlands framtid. Resultaten kommer inte alltid vara kända i förväg, men vi ska bära med oss den långsiktiga visionen och de gemensamma perspektiven och göra våra val och hantera målkonflikter med dem i åtanke. Det blir allt viktigare att våga besluta om nya typer av insatser och insatser anpassade utifrån, inomregionala och inomkommunala, förutsättningar, för att hantera de utmaningar som vi har framför oss. Och ibland måste vi våga misslyckas för att lära och i förlängningen nå framgång.

VI SAMVERKAR PÅ NYA SÄTT

Förmågan att bryta mönster och samarbeta i nya former ökar i betydelse. För att möta våra utmaningar behöver vi se problem och möjliga lösningar från flera håll och sektorer. På så sätt blir nyttan av samverkan tydlig. Genom att verka tillsammans kan vi dela erfarenheter och synsätt och inte minst lära av varandra. Samverkan går också hand i hand med de planer och missioner som tas fram i anslutning till Värmlandsstrategin. Att formulera vad som ska göras och vilka som kan bidra, lägger grunden till delaktighet och ger oss möjligheter att skapa samverkansformer kopplade till strategin.

I Värmland tror vi på att utveckla samverkan inom länet som en enande kraft. Vi vill också stärka relationerna med andra organisationer, kommuner och regioner i Sverige och Norge, likväl som med Europa och resten av världen.

Genomförande

VI UTFORSKAR PROAKTIVT

Genom att blicka ut i omvärlden och notera tidiga signaler kan vi utforska möjliga vägar framåt. Vi kan åstadkomma nya lösningar av de resurser som vi redan har. Ett utforskande arbetssätt är ofta experimentellt med nära koppling till innovation och forskning och möjliggör nya sätt att hantera de utmaningar som vi står inför.

Vi lever i en värld som förändras snabbt. Ibland är det vi själva som driver på förändringen och ibland kommer den utifrån i form av klimatförändringar, pandemier eller andra oförutsedda händelser. Det senare är svårare att kontrollera och då är förebyggande arbete ett förhållningssätt som vi ska bära med oss. Genom ett proaktivt utforskande identifierar vi främjande åtgärder. För att lyckas får vi inte låta oss hindras av begränsande normer, invanda tankemönster och metoder.

Insats- och handlingsplaner som skapar handlingskraft

Värmlandsstrategin är övergripande och långsiktig. För att vi ska nå målen behöver vi bli konkreta. Vi ska därför arbeta med planer som har en kortare tidshorisont, som gör det möjligt för oss att tydliggöra insatserna och där vi snabbare kan göra justeringar utifrån lärande och behov.

Vi behöver ibland ta fram nya regionala insatsplaner tillsammans, exempelvis länstransportplan, handlingsplan för kompetensförsörjning och kulturplan. Men det är också viktigt att vi ser över och arbetar med de planer som redan finns idag som kopplar eller kan kopplas till Värmlandsstrategin. Dessa planer behöver stämmas av mot strategin när de görs om. När olika aktörer strävar efter att genomföra Värmlandsstrategin via våra gemensamma men också egna planer, får vi ett lagarbete.

Planerna som kopplas till Värmlandsstrategin är viktiga för att vi ska kunna bryta ned de långsiktiga och övergripande målen i delmål och samlas kring prioriterade insatser och aktiviteter där vi tydliggör roller, ansvar och åtaganden. I insatsplaner kan tre till fem års sikt vara en tidshorisont att jobba utifrån, för att arbetet ska bli konkret.

Olika aktörer omhändertar också insatser från Värmlandsstrategin, utifrån möjlig påverkan och uttalat ansvar, genom egna aktiviteter formulerade i egna styrdokument exempelvis verksamhetsplaner och översiktsplaner. Insatser kan också omhändertas inom ramen för samverkan, som exempelvis smart specialisering, Business Region Värmland eller Nya perspektiv.

För att undersöka vad man upplever att det finns påverkansmöjligheter på och ansvar för finns ett övningsmaterial att ladda ned från varmlandsstrategin.se

HUR FINANSIERAS FÖRÄNDRINGSARBETET?

Genomförandet av Värmlandsstrategin är ett lagarbete. För att vi ska kunna driva förändring i linje med strategin behöver vi alla känna ett ansvar och bistå med kompetenser och resurser. Därför uppmanas alla regionala aktörer att lyfta in de delar de kan bidra med i sina respektive styrdokument och budgetar utifrån påverkansmöjligheter, ansvar, åtaganden och överenskommelser. Genom att nyttja tidigare erfarenheter av och kunskaper om olika finansieringsmöjligheter, kan vi konkurrera om kompletterande medel på lokal, regional, nationell och internationell nivå.

Värmlandsstrategin utgör en grund för Region Värmlands beslut, vägleder våra satsningar samt regional tilldelning av projektmedel och företagsstöd. Några insatser kan få möjlighet till delfinansiering genom europeiska strukturfondsmedel, statliga regionala utvecklingsmedel, särskilda statliga utlysningar eller regionala projektmedel. Andra behöver helt finansieras av respektive organisation eller andra finansieringskällor.

Genomförande

FÖRÄNDRINGSLOGIK – GEMENSAM GRUND

För att få kraft i genomförandet är det bra om våra olika planer och satsningar samspelar med varandra och går i strategins riktning. För att säkerställa detta finns en modell för förändringslogik som går att använda som stöd.

Förändringslogik är ett användbart verktyg när det är dags att pröva om det vi vill genomföra verkligen kan göra skillnad. Med hjälp av förändringslogiken sorterar vi hur nuläge, insatser och effekter hänger samman. På så vis gör vi utvecklingsprocessen tydlig, hittar styrkor och svagheter samt gör den möjlig att följa upp. Det ska finnas en röd tråd hela vägen. Genom att vi inkluderar förändringslogiken i våra olika insats- och handlingsplaner framöver, när vi uppdaterar befintliga eller utvecklar nya, blir det lättare att följa upp dem på ett likvärdigt sätt.

Eftersom insatsplanerna har en kortare giltighetstid än Värmlandsstrategin kan de snabbare justeras utifrån omvärldsfaktorer, analyser och lärdomar.

Det finns en handbok utifrån förändringslogiken som alla regionala aktörer kan använda i arbetet med att ta fram insats- och handlingsplaner. Förändringshandboken finns att ladda ner på varmlandsstrategin.se

COBALT
chef.

Så mäter vi

För att nå målen behöver vi arbeta mot visionen, lära oss av uppföljningar och våga styra om våra insatser när det behövs. Genom att följa Värmlands utveckling får vi underlag för gemensam dialog och vårt fortsatta arbete.

Målen i Värmlandsstrategin är satta till 2040, de är övergripande och långsiktiga. De följs upp med hjälp av indikatorer som kan bestå av ett eller flera mått. Genom att se hur vi ligger till inom indikatorerna kan vi undersöka om utvecklingen går i den riktning vi pekat ut. Indikatorerna är satta utifrån vad som kan säga oss något om utvecklingen, de kan förändras över tid och det kan finnas fler områden att studera, men de ger oss en bild av Värmlands nuläge.

En första mätning 2021 har gett oss ett utgångsläge. Allt eftersom nya uppföljningar görs ingår de i det delade lärandet kring Värmlandsstrategin. Det är Region Värmland som gör uppföljningen, ibland i samverkan med andra aktörer.

I uppföljningen ska vi så långt det är möjligt se till olika demografiska bakgrundsvariabler som kön, ålder, plats, inrikes/utrikes födda och utbildningsnivå. Det syns inte när vi bara läser listan över indikatorer men det kommer att synas i alla uppföljningar. Att ge en så oberoende och nyanserad bild som möjligt av nuläget är viktigt för att vi ska ha goda förutsättningar att fatta väl avvägda beslut. Därför ska vi alltid sträva efter att hämta information från flera källor och arbeta för att förbättra våra nya och befintliga mätmetoder.

UPPFÖLJNING AV VÅRA INSATSER

Uppföljningen av målen i Värmlandsstrategin säger inte vilken roll våra olika insatser spelat i utvecklingen. Där är det istället målen som satts i våra egna olika planer vi behöver följa, de som är mer konkreta, satta mot ett kortare tidsperspektiv och med koppling till planerade insatser. Den sortens uppföljningar gör alla aktörer med de planer vi har ett ansvar för.

Det är sedan när vi kan kombinera allt detta, Värmlands utveckling och våra egna uppföljningar av mål och insatser, som vi har en god grund för vårt delade lärande. Då har vi en möjlighet att skruva i våra planer – tillsammans och på hemmaplan – för att få bättre effekt mot målen. För ett hållbart Värmland som förändrar världen.

Värmlandsstrategin ses över minst en gång per mandatperiod för att vara fortsatt aktuell på väg mot 2040, då är uppföljningarna ett viktigt underlag.

STÖD FÖR GENOMFÖRANDET

Delat lärande, med uppföljningar och dialog, är ett samskapande. Som ett stöd finns en handlingsplan för lärande och uppföljning att ta del av för den som vill på varmlandsstrategin.se

På samma sida finner ni också de mått som används för att följa upp insatsområdenas mål för varje indikator.

Uppföljning

INSATSOMRÅDE	MÅL	INDIKATOR
Förbättra livsvillkoren	God och jämlik hälsa	• Hälsa och välbefinnande • Ekonomisk utsatthet • Tillgänglig sjukvård
	Ökad tillit	• Tillit och framtidstro • Demokratisk delaktighet • Socialt engagemang
	Robust samhälle	• Samverkansformer • Hållbar upphandling • Omställningsförmåga • Livsmedelsförsörjning • Klimat och miljö
Höja kompetensen	Tillgång till kunskapsutveckling	• Gymnasiebehörighet • Fullföljd gymnasieutbildning • Eftergymnasial utbildning • Folkbildning • Barns lärande
	Attraktiv kunskapsregion	• Diversifierad arbetsmarknad • Matchning på arbetsmarknaden
	Hållbar arbetsmarknad	• Jämställd och inkluderande arbetsmarknad • Befolkning i arbetsför ålder • Livslångt lärande
Utveckla attraktiva platser	Tillgänglig region	• Hållbart resande och transport • Upplevd tillgänglighet till förflyttning • Digital tillgänglighet
	Hållbar livskvalitet	• Tillgång till service och rekreation • Bostadsmarknad i balans
	Attraktiva livsmiljöer	• Tillgängliga besöksmål och evenemang • Idrotts- och kulturutbud • Bilden av Värmland
Stärka konkurrenskraften	Innovationsdrivet näringsliv	• Smart specialisering • Innovativa företag • Investeringar i forskning och utveckling • Innovationskraft
	Livskraftigt näringsliv	• Nystartade företag • Livskraftiga företag • Resilient näringsliv
	Jämställd och jämlik tillgång till makt och inflytande	• Jämställt ägande • Jämställd makt
	Cirkulära flöden	• Bioekonomi

Begrepp

A

Agenda 2030. FN:s strategi för hållbar utveckling i syfte att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Arbetsmarknadsregion. Inom det område vi kan nå arbete och verksamheters upptagningsområde för kompetens. Området kan utökas när pendling förstärks.

Automation. Process där arbete helt eller delvis utförs med hjälp av tekniska lösningar.

AI. Artificiell intelligens. Kapacitet hos teknik (särskilt robotar) att efterlikna mänskliga funktioner och förmågor.

B

Beredskap. Samhällets förmåga att förebygga, hantera och återhämta sig från allvarliga störningar och kriser (i fredstid, vid höjd beredskap och ytterst krig). Det är ett gemensamt ansvar där hela det regionala ledarskapet har en roll. Länsstyrelserna, länets högsta civila totalförsvarsmyndighet, har ett regionalt samordningsansvar för krisberedskap och civilt försvar.

Biobaserad. Producerad (helt eller delvis) av biomassa, det vill säga av vegetabiliskt material från naturen.

Bioekonomi. Delar av ekonomin som använder förnybara biologiska resurser från skogen, jorden och havet för att producera mat, material och energi.

Branschbalans. Metod för uppskattning och analys av tillgång och efterfrågan på exempelvis arbetskraft, varor och tjänster.

C

Cirkulär biobaserad ekonomi. Cirkulär ekonomi bestående av handel med biobaserade varor.

Cirkulär ekonomi. Ett ekonomiskt system som fokuserar på att sluta kretsloppet för material och produkter. Till exempel genom att återanvända resurser, minimera avfall eller utveckla produkter och affärsmodeller för lång livslängd.

D

Datadriven innovation. Arbetsmetod som syftar till att förbättra processer och produkter genom strategiskt nyttjande av digitalt behandlade uppgifter och fakta.

Demografi. Vetenskapen om befolkningars sammansättning och förändringar.

Digital infrastruktur. Grundläggande förutsättningar för snabbt bredband, stabila mobila tjänster och digitalisering.

Digitalisering. En metod för verksamhets- och samhällsutveckling där digitala lösningar används för automatisering eller innovation.

E

Ekonomisk hållbarhet. Handlar om att vi ska utgå ifrån våra förutsättningar. Att vi ska nyttja och vårda de resurser som finns och med ekonomin som medel skapa välfärd och långsiktigt goda livsvillkor. Det betyder också att vi ska arbeta för ett system där resurser och värden cirkuleras.

Ekosystem. Ett ekosystem är ett samspel mellan levande organismer och deras omgivning, där energi och näringsämnen cirkulerar i ett balanserat kretslopp.

Elektrifiering. Möjliggöra elektrisk drift av samhällsviktiga och samhällsdrivande funktioner, däribland industrin.

F

Folkhälsa. Folkhälsa handlar om hur hela befolkningen mår och om det finns skillnader i hälsa mellan olika grupper.

Försörjningsberedskap. Förmågan att både upprätthålla samhällsviktiga funktioner och att förse befolkningen med de varor och tjänster som krävs för att upprätthålla liv och hälsa.

G

Gestaltad livsmiljö. Gestaltning av eller estetik i det offentliga rummet som bidrar till god livskvalitet. Det rör den byggda miljön, arkitektur, form, design, konst och kulturarv kring ny och befintlig bebyggelse och ytorna där mellan.

Grön omställning. Grön omställning är övergången till ett fossilfritt, jämlikt och resurseffektivt samhälle med hållbar energi, industri och transporter för klimatneutralitet.

H

Hållbar omställning. Åtgärder i syfte att skapa strukturer som bidrar till att skapa hållbara (se Hållbarhetsbegreppets tre dimensioner) samhällen.

Hållbarhetsbegreppets tre dimensioner. (1) miljömässig, (2) ekonomisk och (3) social hållbarhet. För att uppnå varaktig hållbarhet behöver alla tre dimensionerna uppfyllas. Se definitionerna av varje dimension i denna begreppslista.

Hållbar utveckling. Vår definition av hållbar utveckling är att det är när vi bär med oss de tre dimensionerna, grunden för Agenda 2030. Då kan vi tillgodose våra och kommande generationers grundläggande behov. Precis som de 17 målen i agendan är odelbara hänger dimensionerna ihop. Den miljömässiga utgör målet, den sociala är en förutsättning och den ekonomiska är medlet – och våra insatser i linje med dem ger effekter i flera led.

Hälsa. Ett tillstånd av fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande. Hälsa påverkas av individens livsvillkor, levnadsvanor och samhällsstrukturer. Ett folkhälsoperspektiv betonar jämlikhet i hälsa och vikten av att skapa förutsättningar för god hälsa för hela befolkningen.

I

Innovation. Lösning eller idé som är ett resultat av en utvecklingsprocess och som svarar mot ett behov som finns på marknaden. Begreppet avser produkter, tjänster, affärsmodeller och tekniska lösningar men också erbjudanden som kombinerar varor och tjänster.

Innovationsförmåga. Möjligheterna för att skapa och utveckla innovation.

Innovationssystem. Nätverk, som kan omfatta offentliga institutioner, företag och idéburen sektor, där innovationer tas fram och utvecklas.

Begrepp

Insatsområde. Värmlandsstrategin innehåller fyra insatsområden, det vill säga områden som har pekats ut som extra viktiga i det regionala utvecklingsarbetet.

K

Klimatneutralitet. Innebär att nettoutsläppen av växthusgaser är noll, vilket uppnås genom att minska utsläpp och kompensera återstående utsläpp med upptag.

Klimatanpassning. Åtgärder för att anpassa samhället till klimatförändringars effekter, genom till exempel planering, skydd och anpassning av miljö och infrastruktur. Att minska våra sårbarheter är en stor del men det handlar också om att tillvarata nya potentiella möjligheter.

Kluster. Branschsamverkan mellan företag inom ett avgränsat geografiskt område, ofta i syfte att skapa en gemensam optimerad slutprodukt.

Kompetensmatchning. Arbetsmarknadens rekryteringsbehov i förhållande till arbetstagarnas kompetens.

Konjunkturkänslig. Beroende av yttre ekonomiska omständigheter, exempelvis den globala ekonomins utveckling.

Kontinuitetshantering. Ett systematiskt arbetssätt för att identifiera kritiska verksamheter och resurser, analysera risker och konsekvenser, samt planera för hur verksamheten ska kunna upprätthållas eller återupptas vid störningar.

L

Landsbygder. Begreppet används ofta i plural för att betona att det inte finns en enhetlig landsbygd, utan flera olika typer av landsbygder med olika förutsättningar, behov och möjligheter. Kommuner delas av Tillväxtverket in i kommuntyper. Värmland består 2025 av glesa landsbygdskommuner, tätortsnära landsbygdskommuner, glesa blandade landsbygdskommuner samt av täta blandade kommuner.

M

Mångvetenskap. Forskning som involverar kunskaper, metoder, terminologi och expertis från skilda vetenskapsgrenar.

Medie- och informationskunnighet. Förmåga att hantera, värdera och analysera informationsflöden som tillhandahålls genom olika medier.

Miljömässig hållbarhet. Enkelt uttryckt de ramar vi har att förhålla oss till för att leva på ett klokt sätt utan att förbruka jordens ändliga resurser. Vi nyttjar skog, jord och vatten för att skapa goda livsvillkor, säkerställa ekosystem och den biologiska mångfaldens långsiktiga funktion. Det betyder att vi ska agera resurseffektivt och värna artrikedom och människors utvecklings- och levnadsmöjligheter.

R

Regional utvecklingsstrategi. Övergripande strategi som samtliga regioner tar fram på uppdrag av regeringen. Den ska baseras på en analys av förutsättningarna i länet och innehålla mål, inriktning och prioritering för det regionala utvecklingsarbetet. Detta är Värmlandsstrategin.

Regional strategisk planering. Syftar till att samordna relevanta aktörer och organisationer som arbetar och skapar förutsättningar mot en långsiktigt hållbar regional utveckling genom bland annat kunskapsutbyte, god samhällsplanering och innovation.

S

Samhällsentreprenörskap. Samlingsbegrepp avseende initiativ som på olika sätt främjar en socialt hållbar samhällsutveckling.

Skoglig bioekonomi. Den skogsbaserade bioekonomin använder skogsråvara som förädlas till produkter som förpackningar, papper och hus, men även tjänster och processer.

Smart specialisering. Metod för att identifiera områden som en region redan är eller kan bli stark inom och har förutsättningar för tillväxt och att bli internationellt konkurrenskraftiga.

Social hållbarhet. Innebär att grundläggande mänskliga behov uppfylls och att varje individ, utifrån sina förutsättningar, ska ha likvärdiga möjligheter till ett gott liv och att delta i samhället. Det betyder att vi ska arbeta för jämlika och jämställda förutsättningar för människor att arbeta, bo, leva och verka i hela Värmland.

Sociala innovationer. Att möta och lösa samhällsutmaningar på nya innovativa sätt. Kan vara en tjänst, produkt, process, metod eller ett samarbete som förbättrar eller ersätter olika samhällsfunktioner eller initiativ från marknaden.

Socialt företagande. Företagande, oberoende av associationsform, där den affärsmässiga verksamheten är ett medel för att uppnå ett eller flera samhällsnyttiga mål och där hela eller huvuddelen av vinsten återinvesteras.

Specialiseringar. Områden utpekade inom metoden smart specialisering.

Stomlinjenät. Huvudlinje för arbets- och studiependling i linjesystem. Kan vara antingen buss- eller tågtrafik. Tågtrafik är alltid stomlinje.

Strategiskt påverkansarbete. Systematiskt arbete för att påverka utvecklingen av ett område eller en fråga i en viss riktning.

Strukturbild. Syftar till att synliggöra rumsliga och geografiska strukturer. Genom att grafiskt synliggöra regionens rumsliga strukturer skapas förutsättningar att bilda en förståelse för dels hur regionens städer, tätorter, gles- och landsbygder med dess funktioner hänger ihop, dels att genomföra en god samhällsplanering.

Sysselsättningstillväxt. Ökning över tiden av antalet personer som är sysselsatta i arbete.

U

Utbildningskedjan. Samlingsbegrepp för samtliga utbildningsnivåer.

V

Validering. Kunskaper och kompetenser kartläggs och bedöms för studier eller arbete, oavsett hur, var eller när de förvärvats.

Värdekedjor. Aktiviteter som sker i ett eller flera företag i syfte att skapa värde, det vill säga en vara eller tjänsts slutliga marknadsvärde.

Det här är Värmlandsstrategin. Den är vårt gemensamma verktyg för att skapa det Värmland vi vill ha och behöver i många år framöver. Den är till för alla som lever och verkar här. Värmlandsstrategin samlar styrkor, utmaningar och möjligheter och lyfter fyra insatsområden att kraftsamla kring och gemensamma mål att nå.

När vi strävar i samma riktning kan vi göra Värmland och hela samhället till en bättre plats. Vi vill göra skillnad och inspirera andra att göra samma sak.

Vår vision sammanfattar Värmlands mycket höga ambitioner: Ett hållbart Värmland som förändrar världen.

varmlandsstrategin.se

Region Värmland | VÄRMLAND